

AVALUACIÓ D'UN PROGRAMA COGNITIU- CONDUCTUAL PER A DONES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Roser Cirici i Pilar Delgado

Comissió sanitària contra la violència
de gènere i intrafamiliar de Sant
Cugat del Vallès.

Hospital Universitari Mútua Terrassa

Antecedents

- Un terç de les dones de tot el món són víctimes i/o supervivents de maltractaments, violacions o assassinats (feminicidis).
- En l'Enquesta sobre Violència Masclista a Catalunya promoguda pel Departament d'Interior i per l'ICD (EVMC, 2010) confirmen que:
 - El **26.6%** de les dones del nostre país han patit algun tipus d'agressió al llarg de la seva vida.
 - En el **80.7%** dels casos la víctima coneix l'agressor.
 - La violència es dona gairebé sempre en espais privats (20% en espais públics).
 - El **30%** de les violacions són comeses per la parella o ex-parella.
 - El **82.3%** de les dones no denuncia els seus agressors.

La violència de gènere, un greu problema de salut pública

3er Congrés Català de Dona i Salut Mental

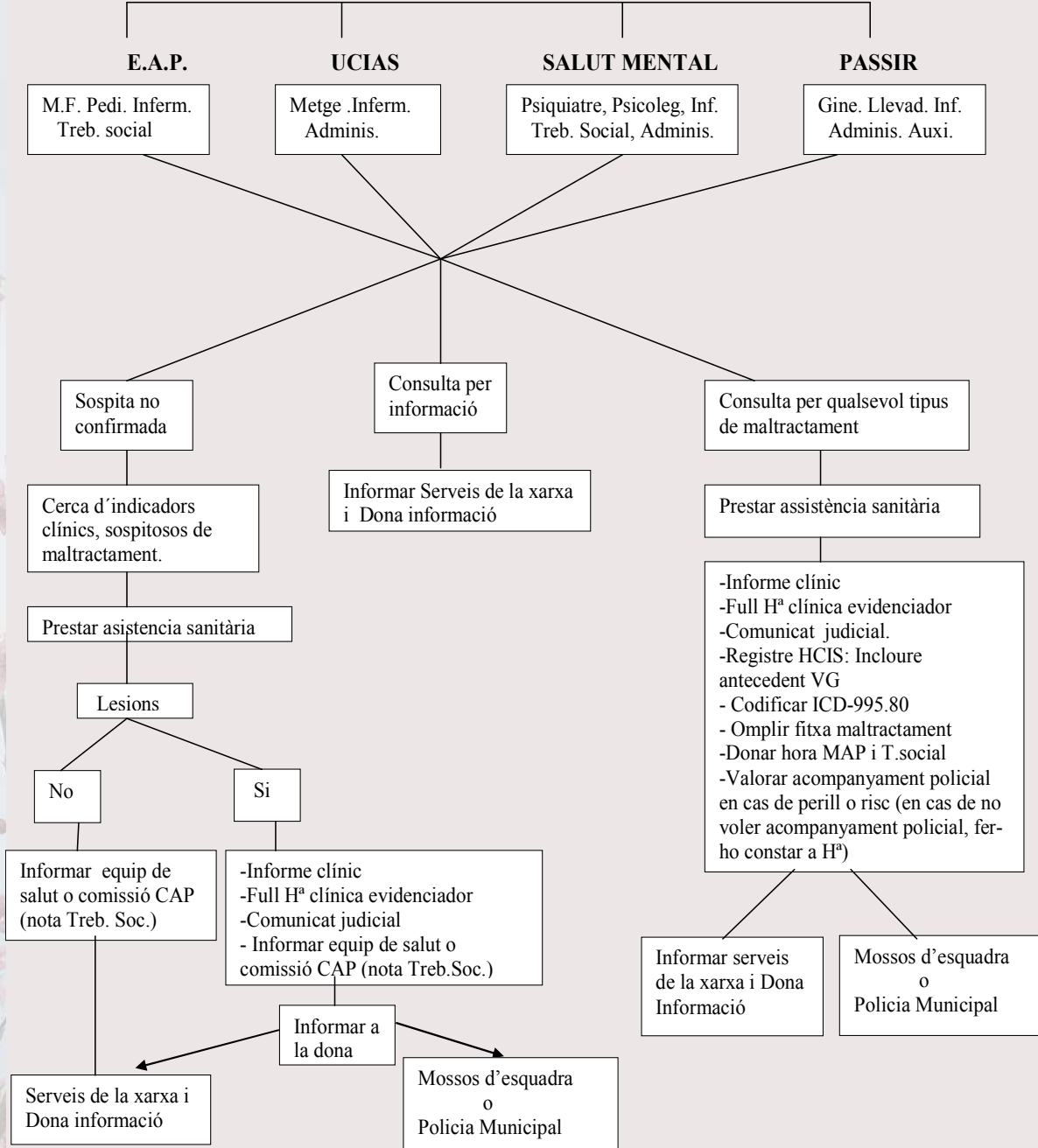
- El **30%** de les dones que es visiten als CAPs, consulten per problemes mèdic-sanitaris derivats de la violència.
- Els símptomes que presenten poden ser diversos: psicològics (crisis d'ansietat, simp. depressius, fòbies, tr. son, TEPT, temp. suïcides, simp. conversius, prob. sexuals, etc) o somàtics (lesions, probl. gastro-intestinals, lumbàlgies, dolor crònic, cefalees, fibromiàlgia i un llarg etc.)
- Els factors estressants que viuen les dones poden reactivar qualsevol malaltia o trastorn per a la qual tinguin una vulnerabilitat.

Programa Integral d'Atenció a la Violència (PIAV). ABS Sant Cugat

- Cada any s'atenen entre **60 i 80** dones als diversos dispositius sanitaris per motius relacionats amb la violència (urgències, medicina familiar, ginecologia, treball social, salut escola o altres especialitats).
- Al CSMA, des de fa **12** anys, disposem d'un programa específic d'atenció psicològica per a dones víctimes de violència de gènere. Es fan seguiments individuals i també es realitzen grups terapèutics.
- Fins a data d'avui, han estat derivades a equip de salut mental **143** dones, de les quals **70** han participat en els grups.

PROTOCOL INTERN D'ACTUACIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE DEL CAP

Objectiu

gtr
dona
salut
mental

3er Congrés Català de Dona i Salut Mental

Avaluar l'eficàcia d'una intervenció grupal d'orientació cognitiu-conductual per a dones víctimes de VG.

Mètode (I)

Subjectes:

- Dones d'entre **18 i 80** anys derivades al PIAV per haver sofert violència de gènere per part de la parella o ex-parella. S'exclouen dones amb retard mental, drogodependències actives o trastorn mental greu descompensat.

Intervenció:

- Els grups tenen una durada de **20** sessions d'una hora.
- Són conduïts per una terapeuta i una co-terapeuta.
- Hi ha entre **8 i 10** participants en cada grup.
- El programa terapèutic consisteix en: psicoeducació sobre els efectes de la violència, treball d'insight, foment de l'autoestima, estratègies d'assertivitat, tècniques d'autocontrol emocional, relaxació-respiració, tècniques d'afrontament i resolució de problemes.

Mètode (II)

Proves d'avaluació:

- **Abans** de la intervenció es realitza una entrevista individual i es valora l'índex de violència amb un qüestionari de 15 ítems (C. Valls) i amb l'Index Spouse Abuse (ISA) (Hudson i McIntosh, 1981)
- **Abans i després** es passa una bateria de proves:
 - BDI, per avaluar depressió (Beck et al, 1997)
 - STAI, per avaluar ansietat tret i estat (Spielberger et al, 1988)
 - Mini-mult, per avaluar simptomatologia general (Kincannon, 1968)
 - Escala de gravetat de símptomes de TEPT (Echeburúa et al, 1997)
 - Escala d'Inadaptació (EI), per avaluar el grau d'interferència en la vida quotidiana (Echeburúa et al, 2000)
 - Inventari de cognicions posttraumàtiques (FOA et al, 1999)
- **Després** de la intervenció es passa un qüestionari de satisfacció personal.

Resultats (I)

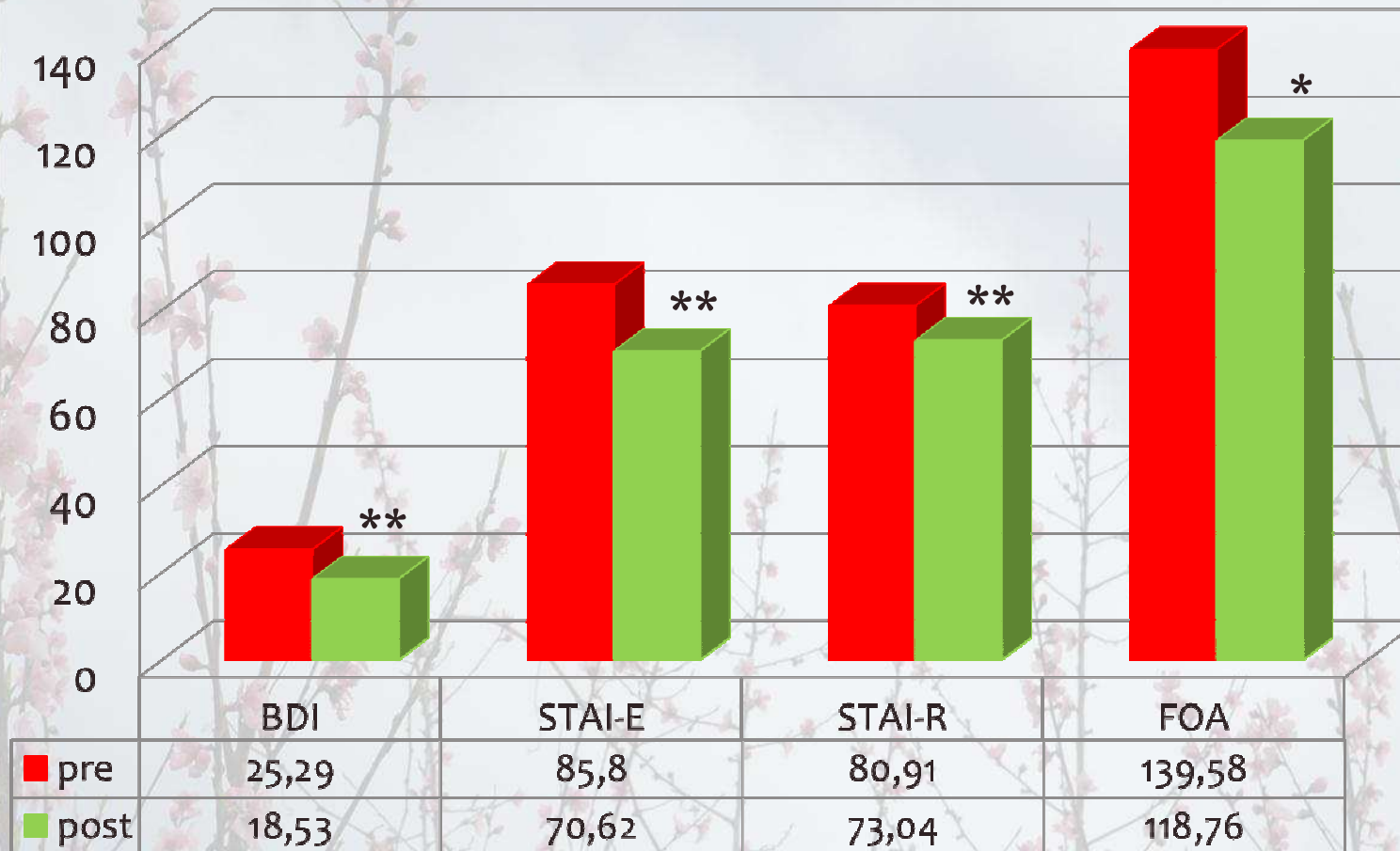
Descripció de la mostra:

- **70** dones han participat en els grups terapèutics:
 - la mitjana d'edat és de **47** anys (Ds= 12,2)
 - inicien la relació al voltant dels **23** anys (Ds=7,5)
 - han estat un promig de **24** anys casades (DS=15)
 - tenen una mitjana de **2** fills cadascuna (entre 0 i 6 fills)
 - el **65%** es mantenen casades o aparellades
 - el **85%** tenen una feina remunerada
 - el **53,5%** són nascudes a Catalunya
- No hi ha diferències est. sig. entre les dones casades i les separades

Resultats (II)

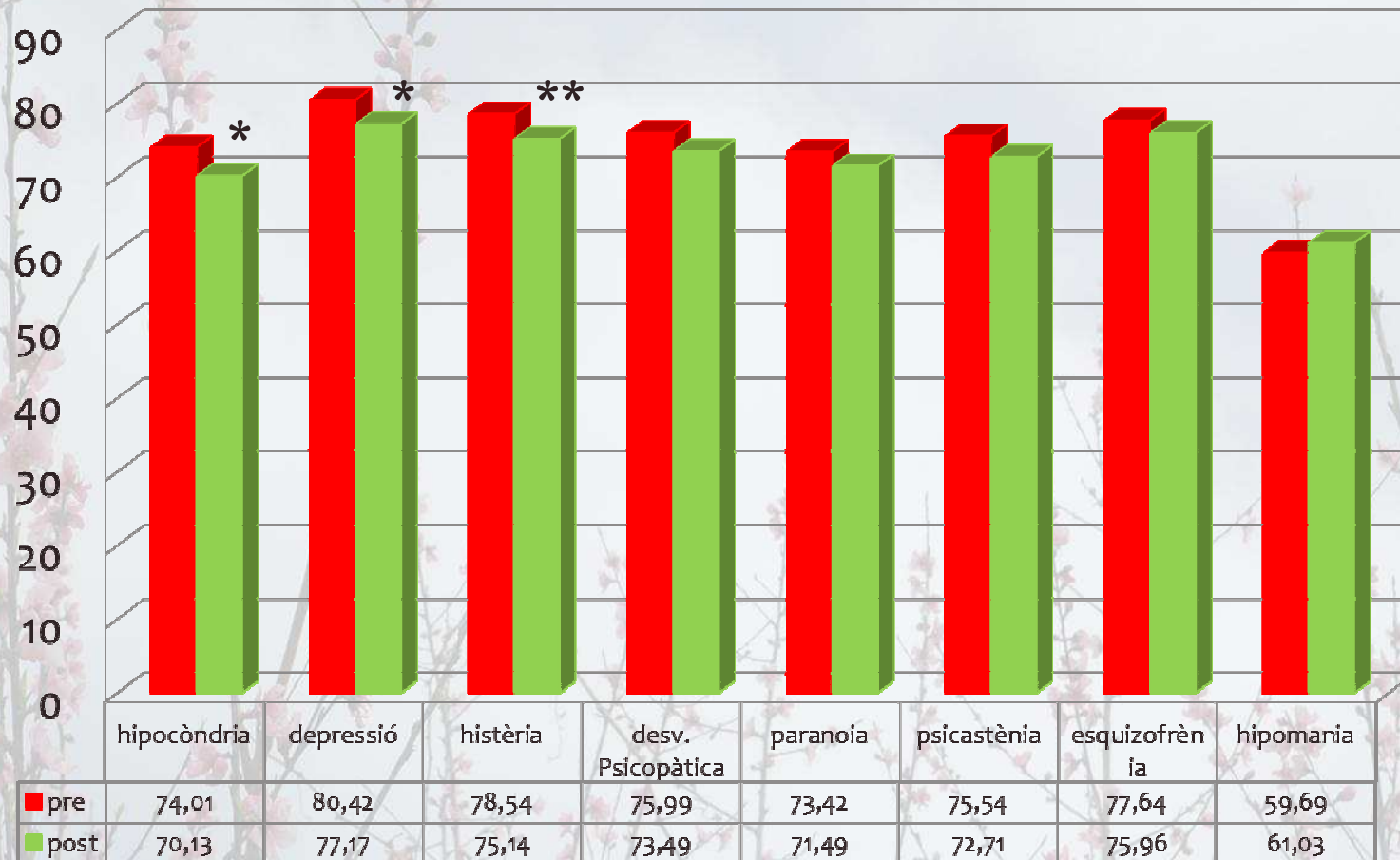
- El **42%** dels agressors no tenen cap patologia mental ni addicció i n'hi ha un **41%** de classe mitjana i un **33%** de classe alta.
- Presenten violència psicològica totes les pacients de la mostra, violència física un **81,4%**, violència de control un **94,6%**, violència econòmica un **76,7%** i violència sexual un **64,3%**.
- Es detecta un índex de violència del **10,5** (màxim 15).
- ISA físic=**35,5%** i ISA no físic=**67,23%**.

BDI, STAI, Inventari de cognicions traumàtiques

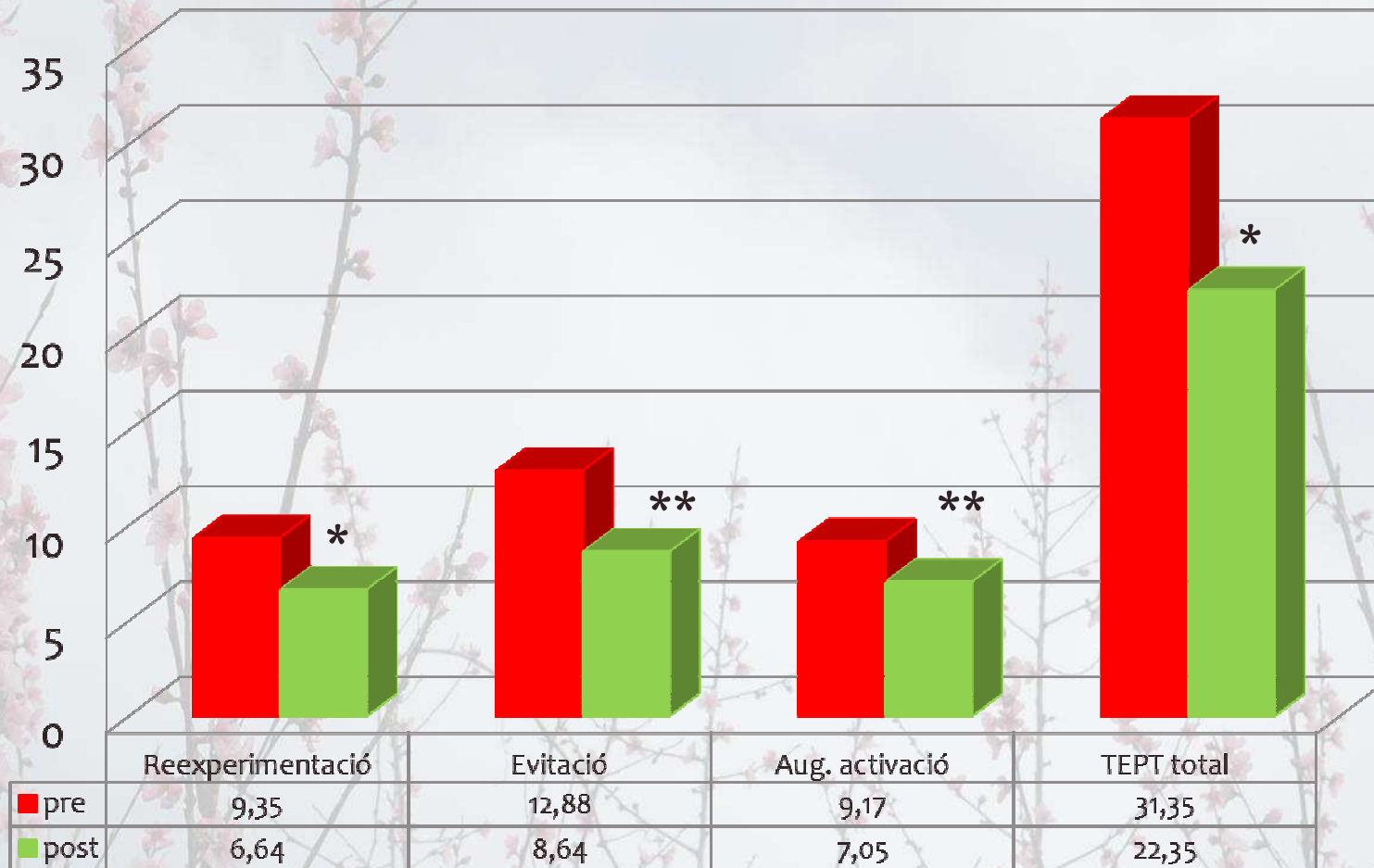
** p<0.001, * p<0.05

Mini-mult

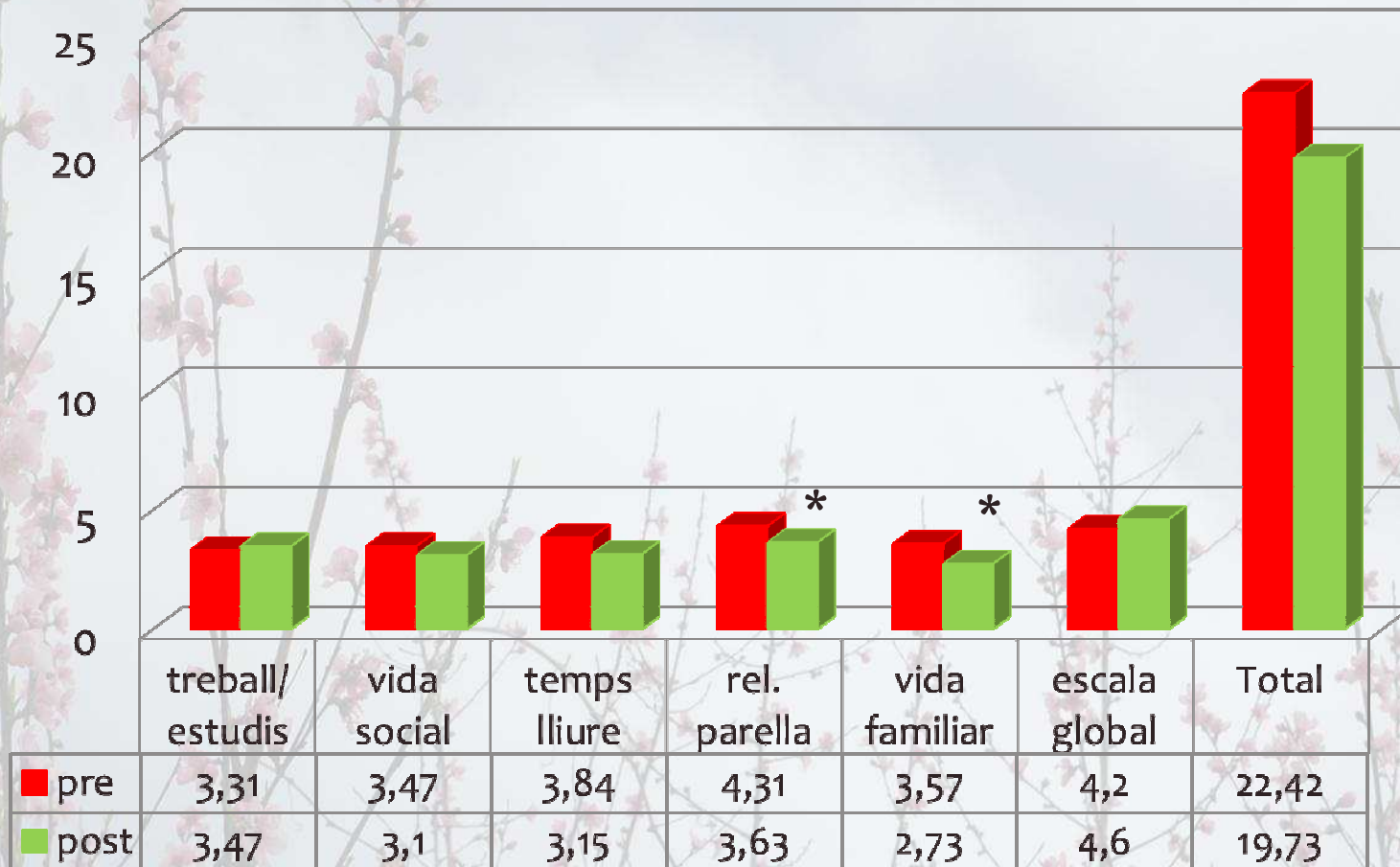
** p<0.001, * p<0.05

Escala de gravetat dels símptomes TEPT

** $p < 0.001$, * $p < 0.05$

Escala de Inadaptació

** p<0.001, * p<0.05

Resultats (II)

Valoració subjectiva dels grups:

Grau de satisfacció (entre 1 i 10): mitjana=9,29 (Ds=6,88)

Limitacions

- La mostra prové només del municipi de Sant Cugat. Per les característiques socio-econòmiques de la zona, la generalització dels resultats s'ha de fer amb cautela.
- El tamany de la mostra no és prou gran per a treure conclusions generals.
- No hi ha control sobre les altres variables intervinents (medicació, altres ajudes rebudes, etc).
- No hi ha grup control sense intervenció.

Conclusions

- Les dones que pateixen violència de gènere són molt heterogènies i no tenen unes característiques diferenciades de les dones de la població general.
- Els grups terapèutics són eficaços per a millorar l'estat psicopatològic de les dones víctimes de VG:
 - Es redueix l'índex de **depressió**, el nivell d'**ansietat**, els **síntomes de TEPT**, les **cognicions** posttraumàtiques i l'**estat psicopatològic general**.
 - El grup augmenta el **benestar subjectiu** i reforça els **l·ligams socials** d'aquestes dones.
 - La **satisfacció** de la participació en la teràpia grupal és molt alta.

A photograph of several thin, dark branches of cherry blossoms. The branches are covered with small, light pink flowers, some in full bloom and some as buds. The background is a pale, overcast sky with soft, greyish clouds. The overall mood is serene and delicate.

Té molt de sentit que els equips de salut mental inverteixin esforços en l'atenció d'aquestes dones.